

Zpráva o činnosti výboru České urologické společnosti ČLS JEP

doc. MUDr. Miroslav Hanuš, CSc.

předseda výboru ČUS ČLS JEP

Pro členy urologické obce, kteří mají zájem se blíže informovat, jak jimi zvolený výbor pracoval, předkládám širší zprávu o činnosti za uplynulé období. Čas vyhrazený výroční schůzi na konferenci nedovolí jít do všech detailů, neboť je nutno splnit více bodů programu schůze. Zde je příležitost v klidu projít informace a posoudit přínosy i nedostatky stávající činnosti.

Urolog. pro Praxi, 2009; 10(5): 306–308

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

prakticky rok uplynul od voleb do výboru ČUS v Hradci Králové v říjnu 2008. Po vcelku zbytečných peripetiích kolem platnosti voleb, začal výbor pracovat v lednu 2009. Personálně došlo k malým změnám, když doc. MUDr. R. Fiala, CSc. odešel nečekaně pracovat do zahraničí. Organizačně byla práce rozdělena mezi členy výboru a jejich kompetence jsou vyvěšeny na novém webu www.cus.cz, kde je i složení revizní komise (RK). Touto cestou mají členové ČUS možnost vznášet cíleně své dotazy a měli by obdržet fundovanou odpověď od příslušného člena výboru. Takový byl záměr.

Předchozí výbor odvedl mnoho užitečné práce, především jeho dlouholetý předseda, prof. MUDr. T. Hanuš, DrSc. To je třeba ocenit. Problém v návaznosti na dřívější práci spočíval především v totální absenci písemné dokumentace z předešlé činnosti, kdy jediným zdrojem informací byly zápisy z výborových schůzí. Nebyla ani vedena samostatná pokladní dokumentace, takže dohledávání výdajových položek se složitě uskutečňovalo přes ekonomické oddělení ČLS JEP, kde jsou však vedeny všechny odborné společnosti dohromady. Chyběla i smlouva s EAU o korporátním členství. Také zaměstnání sekretářky na dohodu o provedení práce nebylo šťastným řešením. Zejména tyto skutečnosti byly příčinou trochu pomalejšího rozjezdu nové práce.

ČUS je organizační složkou (OS) ČLS JEP, tedy podléhá stanovám ČLS. Z toho vyplývají jisté povinnosti každé OS, z nichž prvořadou je vypracování vlastních stanov každé OS již při jejím vzniku. Tyto stanovy ČUS neměla a z toho vyplynula řada pozdějších problémů. ČUS však neměla vypracovány ani další základní dokumenty, kterými by se výbor při svém rozhodování mohl řídit. Proto několik měsíců intenzivní práce bylo věnováno zejména vypracování dokumentů, které by byly závazné jak pro rozhodování výboru, tak informovaly

členy ČUS i partnery výboru, jak v jednotlivých záležitostech postupovat.

Byly postupně vypracovány a výborem schváleny tyto dokumenty: stanovy ČUS, pravidla pro udělování záštity výboru ČUS, komplex pravidel pro pořádání výročních konferencí, smlouvy o poskytování práva a umožnění propagace (dříve sponzorské smlouvy). Plné znění všech dokumentů je na webu www.cus.cz.

Největší objem práce představovaly **Stanovy ČUS**. Jejich formulace musely být v souladu se stanovami ČLS JEP, znění bylo oponováno celým výborem a RK. Stanovy pak schválil výbor ČUS a následně předsednictvo ČLS JEP. Konečnou platnost Stanov ČUS musí potvrdit výroční schůze konaná v rámci nadcházející výroční konference. Tímto doporučuji všem členům ČUS, aby si před schůzí Stanovy přečetli a bylo by s výhodou, aby své připomínky poslali předem na sekretariát ČUS.

Dalším dokumentem jsou pravidla udělování **záštity** výboru nad konkrétní odbornou akcí. Záštita je pro potenciální sponzory zárukou, že akce má požadovanou úroveň, nejen po stránce odborné. Sponzor má pak právo vyžadovat dodržení daných pravidel.

Projednávání podmínek korporátního členství si vyžádalo samostatné jednání s prezidentem a pokladníkem EAU. Bylo nutno předložit i aktuální seznam členů a rezidentů, dohodnout výši úhrad i rozsah poskytovaných materiálů.

Jistým problémem se ukázalo být **sponzorování** ČUS. Nová legislativa neumožnila použít smlouvy předchozí. Ve spolupráci se sekretariátem ČLS a právníkem byly vypracovány smlouvy nové. Sponzoři jsou označováni jako partneři ČUS a vzájemné vztahy jsou postaveny na odlišném základě než dříve. Získání partnerů opravdu nebylo jednoduché, nejen v době dopadů hospodářské krize, ale především v důsledku regulačních aktivit SÚKLu při úhradách léků. Ceníme si zvláště získání platinového partnera, firmy GSK a členové by si tohoto vztahu měli

vážít. V roce příštím může být situace ještě horší, neboť smlouvy jsou povětšinou na jeden rok. Proto musí výbor s financemi zacházet velmi hospodárně. Blíží zpráva pokladníka.

Česká urologie (ČU) – časopis je vizitkou klinicko-výzkumné práce lůžkové, především akademické složky. Udržení periodicity a kvality časopisu je velmi náročné a lví podíl na životě ČU má šéfredaktor doc. MUDr. M. Hora, Ph.D. Na tomto místě bych chtěl znovu vyzvat všechny potenciální přispěvatele, aby pomohli udržet kvalitní časopis a umožnit jeho mezinárodní uznání. Je to ale běh na dlouhou trať. Nepochybně hlavní odpovědnost je na velkých pracovištích a je i vizitkou jejich vedení, jak se pracoviště prezentuje na této české publikační platformě.

Edukace, akreditace, získávání způsobilosti. Dříve šlo o systém, který realizoval atestace. Tento poměrně propracovaný a funkční systém odborné přípravy a atestací byl zrušen, aniž by byla vytvořena plnohodnotná náhrada. Systém nový, na kterém se pracovalo řadu let byl vstupem do EU ovlivněn dalšími požadavky, jež si vynucovaly změny. Negativně se na přípravách samozřejmě podepisuje nestabilita politické scény a střídání ministrů zdravotnictví. Za této situace lze jen těžko očekávat systematickou a koncepční práci, která by stála principiálně nad názory právě vládnoucí politické garnitury. Takže dnes, téměř po 20 letech od sametové revoluce, nemáme ani tolik potřebnou reformu zdravotnictví, ale nemáme ani jasný a funkční systém postgraduálního vzdělávání, získávání odborností, ani organizační zázemí pro jeho realizaci. Předchozí výbor navrhl před 9 lety významné a zkušené urology do akreditační komise spolupracující s MZ. Komise stále pracuje, obsah její činnosti by nejspíše dokumentovaly zápisy ze schůzí, které však výbor od komise nezískal. Proto byl předseda akreditační komise prof. MUDr. J. Dvořáček, DrSc. pozván na pracovní snídani s primáři a rezidenty, kde by zájemci

obdrželi aktuální informace a mohli se ptát. MZ vydalo vyhlášku č. 185/2009 Sb. a další, s platností od 1. 7. 2009, ve které stanoví některé postupy pro získávání odborné i specializované způsobilosti. Zůstává však mnoho bílých míst, není dotažen systém akreditovaných pracovišť, obsah odborné přípravy a financování. Tento stav vede ke snížení atraktivity oboru pro začínající lékaře, je demotivující a nelze se divit odchodu lékařů do zahraničí. Výbor hledá cestu, jak alespoň prostřednictvím urologické AK nějak hledat řešení. Tomu by mohla pomoci těsnější spolupráce předsedy AK s výborem a možná i jistá generační obměna ve složení AK.

Přechodné období od zrušení atestací do získání specializovaných způsobilostí řešilo MZ administrativním udělováním specializovaných způsobilostí, při předložení požadovaných dokladů. To se týkalo asi 20 urologů, kteří by udělením specializované způsobilosti získali oprávnění vést lůžková zařízení. Výbor ČUS a oborová komise ČLK tuto praxi nepovažovaly za optimální a ze své pravomoci získání licence vedoucího pracovníka podmínilo složením zkoušky, obsahově zaměřené na oblasti, kde vedoucí pracovník musí prokázat potřebné znalosti. Kompetentní člen výboru pro tyto otázky je prof. MUDr. M. Babjuk, CSc. Ten je také předsedou oborové komise ČLK pro urologii a naším zástupcem ve výboru onkologické společnosti. Zvládá své úkoly opravdu s příkladnou důkladností.

Spolupráce ambulantní a lůžkové složky.

Volby do výboru naznačily, že tento problém vnímá naše obec jako aktuální. Proto má nový výbor dva místopředsedy, každý má kompetenci pro jednu složku. Do uspokojivé praktické spolupráce složek máme však stále daleko. To neprospívá ani jedné ze složek, ani urologii jako oboru. Jsme si vědomi problémů kolegů v lůžkových zařízeních, především finančních, i když se situace trochu zlepšila, a časově si mohou po službě zaslouženě odpočinout. Vnímáme však i problémy privátní složky, individuální odpovědnost lékaře, finančních rizik v nemoci, stálým problémů s regulacemi vykazovaných úhrad a další.

Diskutovaným bodem jsou urologické ambulance při lůžkách, jejichž oprávněnost je stavěna na nutnosti znalostí ambulantní činnosti pro mladší lékaře, sledování vybraných skupin diagnóz i důvody finanční.

V ambulancích při lůžkách často zůstávali pacienti odesaní do lůžkové péče, zvláště pak nemocní ponejvíce s onkologickými diagnózami, v tzv. poradnách. Tato praxe stavěla privátní

ní péči do role druhořadého servisu. Existenci ambulanční při lůžkových odděleních lze akceptovat za předpokladu, že bude provozována za stejných personálních, technických i smluvních podmínek jako ordinace privátní, jinak jde o nerovnost.

Je však třeba mít na mysli, že pro udržení standardu kvalitní péče existují potřeby i ve složce ambulantní. I tito kolegové potřebují pravidelný kontakt s lůžkem i operativou. Zatímco lékař u lůžka má možnost si práci v ambulanci mimo zařízení legislativně prosadit, práce privátního lékaře na lůžkovém zařízení je věcí dohody a benevolence s vedoucími pracovníky daného zařízení. A to nejsou rovnoprávné podmínky.

Kreditní systém a index kvality. Již delší dobu se snažíme najít parametry kvality péče, jimiž lze jednotlivá pracoviště odlišit. Ve spolupráci s odborem strategie VZP (ředitel dr. P. Vepřek) jsou v rámci studie Akord analyzována některá data vykazovaná ambulantními urology při stanovování a péči o dg. C 61, C 67, N 40 a N 200. Srovnání dat umožní selektovat ekonomicky a optimální lege artis postup lékaře. Zároveň poukáže, zda lékař je schopen maximálně soběstačně dojít k cíli, či se neobejde bez nadměrné indukované péče. První výsledky jsme již obdrželi. A konečně lékařem vykázaný zisk kreditů za dané období je svědectvím o jeho průběžném sebevzdělávání. Pokud lékař zmíněné argumenty předloží, vzniká zde možnost zohlednit práci i náklady v individuálním dodatku ke smlouvám, a to by jistě bylo správné. Již stávající smlouvy na tuto možnost výslovně pamatují, ale precedens zatím chybí. Při této příležitosti bych znovu doporučil všem kolegyním a kolegům, aby pečlivě sledovali zisk svých kreditů v rámci ACME. Výbor tuto evidenci hradí EAU v eurech za všechny členy. Systém ACME je velmi propracovaný a dobře veden. Ve výboru je tato problematika v kompetenci as. MUDr. Aleše Petříka, který se jí velmi svědomitě věnuje. As. Petřík je také velmi úspěšný při jednání s VZP při zařazování, definici a finančního hodnocení nových výkonů.

Vznik nových webových stránek www.cus.cz měl za cíl zatraktivnit tuto informační platformu a zjednodušit komunikaci mezi výborem a členskou základnou. Návštěvnost stránek je velmi dobrá, interpelace na členy výboru nejsou dosud příliš využívány.

Migrace urologů směrem do privátní sféry. V poslední době je zřejmý přesun zkušených urologů do privátní sféry zcela, nebo alespoň částečně, formou paralelních úvazků. I když paralelní úvazky nejsou ideálním řešením, lze tento

fakt pochopit. Zastávám však názor, že ambulance sestavená z paralelních úvazků (což není výjimka) by měla sumárně vykazat úvazek 1.0 a svojí vybaveností zcela splňovat předepsané požadavky. Jinak není zajištěna požadovaná kvalita ani dostupnost. V červnu jsem se zúčastnil ve Florencii setkání předsedů urologických společností v rámci EAU. Mimo jiné zde zazněl problém vyváženosti zastoupení obou složek v urologické reprezentaci. Např. ten ve Švýcarsku je řešen tak, že se předsedové střídavě rekrutují z obou složek, v Německu je privátní sféra tak významná, že její předseda byl oficiálně pozván na setkání předsedů do Florencie. Ve Švýcarsku privátní urologové mají dokonce povinnost si udržovat praktické znalosti operativou. V řadě dalších zemí privátní lékaři bez problémů operují na lůžkových odděleních, i zde si pacienty sledují. Oddělení tak mají zajištěn jistý přísun pacientů (tím i diagnóz a financí) a své privátní lékaře si považují. Ve Francii si privátní lékaři pronajmou sály i s personálem, náklady hradí pojišťovny. Prakticky všude je odeslaný pacient vrácen vysílajícímu ambulantnímu lékaři. Zde máme v Česku co dohánět, i když se situace regionálně liší. Jinak na tomto setkání byla řada významných sdělení týkajících se získávání kreditů, edukace urologů v rámci EAU, globalizace vlivu EAU a dalších. I zde byl konstatován odliv urologů ze sféry lůžkové (akademické) v řadě západních zemí. Na webu www.cus.cz je odkaz na úplný zápis z tohoto setkání.

Sekce. Při výboru pracují odborné sekce (pravidla činnosti viz Stanovy ČUS). Vznik i práce sekcí závisí pouze na iniciativě členů. Pokud je činnost v souladu se stanovami, výbor ji všestranně (i finančně) podporuje. Dobře si vedou sekce pediatrická, uroonkologická, uroneurologická (SUNU). Oprávněnost ztratila sekce laparoskopická a po slibném začátku zhasla sekce andrologická, o jejíž vzkříšení projevil nyní zájem MUDr. L. Zámečník, FEBU. Na zmíněném setkání ve Florencii byla v rámci EAU diskutována sekce privátních urologů (office urologists). Nakonec ustavena nebyla, neboť podle převažujícího mínění nejde o subspecializaci a privátní urolog je považován specialistu s plnou erudicí. Byla ale zdůrazněna zásadní nutnost úzké spolupráce i na úrovni EAU. Tuto skutečnost je třeba u nás důrazněji prosazovat. Sekce ve výboru jsou v kompetenci 2. místopředsedy prim. MUDr. J. Hiblbauera a dobře vedeny.

Léková komise. Je v kompetenci as. MUDr. M. Matouškové (která se stará i o pokladnu ČUS). V posledních měsících nás SÚKL v rámci horečnaté regulační úhradové politiky zahlcuje požadavky

na odborné posudky přípravků v jednotlivých lékových skupinách. Zde paní kolegyně odvádí obrovskou práci, nesmírně časově náročnou, neboť vyžaduje ke každé lékové skupině prostudování početné aktuální literatury. Posudky obsahují i doporučení, vycházející z praxe i z převažujících literárních závěrů. Je málo povzbudivé, že často SÚKL použije jen vybraná data, ale doporučení podřizuje zejména regulačním úhradovým aspektům. Protože jde o rozsáhlé písemné materiály, nejdu do detailů. Má-li však někdo konkrétní dotaz, směřujte ho na dr. Matouškovou.

Výbor věnuje pozornost i **právní odpovědnosti** lékaře, především v privátní sféře, protože lůžková zařízení toto mají ošetřeno centrálně, s pomocí vlastních právníků. Pomoc potřebují privátní ordinace, kde chybí právně i odborně náležitě koncipované informované souhlasy. Toto je v kompetenci MUDr. M. Rosenberga, který dosud situaci řeší.

Výroční konference. Výbor rozhodl zajišťovat jejich konání prostřednictvím pověřeného člena výboru, umísťovat konání jen do několika velkých center a používat agenturu, která se osvědčí. Nastávající konference bude tedy v Praze v Top hotelu, prezidentem je doc. MUDr. L. Jarolím, CSc., a vědeckým sekretářem as. MUDr. A. Petřík. Přípravy konference jsou velmi náročné a oba jmenovaní se věnují přípravě velmi svědomitě při svém dalším značném profesním zatížení. Doc. Jarolím, jako 1. místopředseda (kompetence celá složka lůžková) výborně zvládá řadu dalších úkolů vyplývajících z funkce. Na konferenci bude poprvé udělena vybrané osobnosti české urologie pamětní me-

daile prof. MUDr. E. Hradce, DrSc., kterou výbor nechal zhotovit na památku tohoto zakladatele moderní české urologie. Medaile bude udělována za významný přínos české urologii.

Ještě bych chtěl zmínit práci **nového sekretariátu**, kde je zaměstnána sekretářka paní Vlasta Králová na poloviční úvazek. Má definovanou náplň práce, pracovní dobu a dosažitelnost. Jedním z průběžných důležitých úkolů je aktualizace členské základny, komunikační dosažitelnost členů ČUS a přehled o některých profesních datech. Proto také byl rozeslán registrační dotazník. Sekretariát úzce spolupracuje se sekretariátem ČLS JEP (ředitelka Mgr. E. Ponocná).

Vážené kolegyně a kolegové, smyslem této zprávy bylo ukázat, jak probíhá práce ve výboru společnosti, její rozmanitost i problémy. Samozřejmě řešených úkolů je mnohem více, šlo však o to, zmínit nejdůležitější a dlouhodobé. Budu rád, když na výroční schůzi přednesete své připomínky i návrhy. Výroční schůze bude také mít za úkol posoudit a schválit hlavní směry činnosti na další rok, povinnost vyplývající ze stanov ČLS JEP, na kterou jsme dříve pozapomínali. Při stanovení směrů činnosti musíme mít na mysli, že urologická péče je realizována především širokou členskou základnou a od kvality této péče se odvíjí i názor společnosti na lékaře.

Ve zprávě na nadcházející výročním schůzi bych se chtěl zaměřit zejména za důležité **body činnosti výboru na příští rok**. Ty vidím v soustředění úsilí na dokončování akreditací po stránce vyjasnění kompetencí akreditovaných pracovníků i jejich vlastního schválení, obsahu náplně a způsobu přípravy k získání specializované

způsobilosti. Pokračování realizace koncepce oboru, racionalizace sítě, zlepšování vzájemné spolupráce lůžkové i ambulantní složky, vycházející ze vzájemného respektu k práci každé z nich a z vědomí, že pro obor je jejich základní činnost stejně důležitá. Dále udržení náplně a integrace oboru vymezováním rozsahu urologické péče. S tím souvisí i atraktivita oboru pro nastupující lékaře a vytváření pracovních i finančních podmínek pro jejich kvalifikaci. Důležitá bude aktivní spolupráce se styčnými obory, především onkologií. Výbor by měl podporovat mladé urology při prezentaci jejich práce doma i v zahraničí. Dále hledat cesty, jak zlepšovat renomé České urologie stimulací přispěvatelů. A také vytvářet argumenty a prosazovat je při zlepšování smluvních podmínek se zdravotními pojišťovnami.

Mám-li sám hodnotit práci výboru jako celku, domnívám se, že objem splněných nebo rozpracovaných úkolů je dokladem velmi aktivní činnosti. Nelze však říci, že se na této práci podíleli jeho členové rovnoměrně. Práci výboru zhodnotí ve své zprávě i předseda revizní komise doc. MUDr. M. Hora, Ph.D.

Praha 5. září 2009.

doc. MUDr. Miroslav Hanuš, CSc.
předseda výboru ČUS ČLS JEP

